

vezana z razlikami v regionalnem razvoju, njihovimi vzroki in ukrepi za njihovo zmanjšanje. Na tej osnovi so avtorji opredelili naselja in njihova območja po tem, kakšen je njihov razvojni potencial: zelo ugoden, ugoden, manj ugoden.

Po obliki in vsebini je 14. številka obravnavane revija drugačna od prejšnjih, v ospredju namreč niso prispevki posameznikov, temveč sinteza raziskav. Temu sta podrejeni oblika in zlasti citiranje. Obsežni povzetki v angleščini, ki so na koncu vsakega poglavja, bodo omogočili, da se tudi mednarodni strokovni krogi поблиže seznanijo z geografskimi potezami omenjenih treh slovenskih pokrajin. K nazornemu prikazu razvojnih procesov in struktur pripomorejo tudi številne kartografske priloge.

Rado Genorio

Dušan Stepančič in sodelavci. Pedološka karta Murska Sobota 1:50000, Ljubljana 1983 in Komentar k listu Murska Sobota, Ljubljana 1984, str. 64.

Med pomembne naloge, ki jih na Biotehniški fakulteti v Ljubljani opravlja katedra za pedologijo, prehrano rastlin in ekologijo, brez dvoma sodi pedološko kartiranje Slovenije. To zahtevno delo poteka vrsto let in je zajelo že velik del naše republike. Končni cilj je izdelava pedološke karte Slovenije v merilu 1:50000. Precej izdelanih listov čaka na tiskanje, nekaj so jih v letu 1969 že natisnili. Tu obravnavani list Murske Sobote je Biotehniška fakulteta izdala leta 1983. Njegov izid z več vidikov pomeni prelomnico pri tiskanju pedološke karte Slovenije.

Vsi listi pedološke karte, ki so izšli doslej, imajo namreč za osnovo starejšo izdajo topografske karte 1:50000 Vojnogeografskega inštituta iz Beograda. Zadnji list pedološke karte pa je tiskan že na novi topografski osnovi Geodetskega zavoda SRS v Ljubljani, ki je po formatu in površini ozemlja drugačna od prejšnje osnove. Zato je medsebojna primerjava otežkočena. Posamezni list nove karte zajema približno dva lista starejše karte. To je za spoznavanje odeje prsti v določeni pokrajini ugodno, saj odpade zamudno sestavljanje večjega števila listov.

Tudi predstavitev pedosistematskih enot je na obravnavanem listu določena novost. Njihova sistematska pripadnost, poimenovanje in opredelitev se namreč ujemajo z najnovejšimi kriteriji, ki jih v pedologiji postavljajo po svetu in pri nas. S tem je dokaj usklajen s svetovno karto prsti, ki je že tiskana. Opredelitev pedotaksonomskih kategorij se je naslonila tudi na kriterije, sprejete za klasifikacijo prsti v Jugoslaviji. Obravnavani list je tako sestavni del osnovne pedološke karte Jugoslavije, saj so bila dela zanj opravljena kot del medrepubliškega projekta »Pedološko kartiranje tal Jugoslavije«.

Na ozemlju, ki ga zajema list Murska Sobota, to je obsežen ravninski svet na obeh straneh Mure in robni deli Goriškega ter Slovenskih goric, je opredeljenih 25 kartografskih enot, ki vključujejo dve ali več pedosistematskih enot. Skupno jih je 36. V eni kartografski enoti je v večini primerov zajeta združba več pedosistematskih enot, ki se združujejo glede na matično osnovo ter reliefna in vodna svojstva prsti. V peto kartografsko enoto, ki obsega prsti jugovzhodno od Murske Sobote, spada npr. distrična rjava prst in distrični ranke. Ponekod so kartografske enote istovetne s pedosistematskimi enotami. V kartografske enote so kot inkluzije zajete tudi pedosistematske enote na manjših površinah. Njihova imena pa niso vključena v ime kartografske enote.

Kartografske enote so prikazane z barvami in simboli, kar zelo olajšuje čitanje karte. Na obeh straneh Mure močno izstopajo obrečne prsti v raznih odtenkih zelene barve, v porečju Ledave pa oglejne prsti v modrih odtenkih. Kmetijsko visoko vredne distrične rjave prsti in distrični ranke se na večjih strnjjenih površinah razprostirajo le v osrednjem delu med Muro in Ledavo. Glede na nepobarvani del karte izven Slovenije malo slabše izstopa dvajseta kartografska enota. Ob velikih in

malih črkah, označujočih posamezne kartografske enote, so še dodatne oznake. Z njimi so predstavljene tekstura prsti in kategorije primernosti zemljišč za kmetijstvo. Z vsemi temi dodatki obogatena karta nudi obilo podatkov ne samo kmetijcem, temveč vsem, ki želijo podrobneje spoznati prsti tega dela Slovenije. Z njihovim poznavanjem kot enim od naravnogeografskih dejavnikov se dopolnjuje tudi geografska podoba Pomurja.

K pedološki karti je leto kasneje (1984) izšel tudi komentar. Slovenci smo z njim dobili prvo tovrstno tiskano delo. S 64 stranmi teksta in tabel predstavlja dopolnilo in razlago pedološke karte. Uvodu in poglavju o raziskovalnih metodah sledi poglavje o tlotvornih činiteljih. V njem podrobneje spoznamo matično osnovo, podnebje in vegetacijo obravnavanega ozemlja. Prispevke so napisali priznani strokovnjaki. Poglavje zajema tudi prikaz reliefnih značilnosti, ki bi jim kljub površinski enotnosti ozemlja kazalo posvetiti več pozornosti. Koristno bi bilo dodati tudi odstavke o vodnih razmerah, ker vplivajo na pedogenezo.

Sledi predstavitev pedosistemskih enot. Po jugoslovanski klasifikaciji so prsti razvrščene v avtomorfne in hidromorfne. Tako jih prikazuje tudi komentar, ki za posamezne skupine prsti navaja značilnosti njihovega razvoja in njihove rabe. Poglavje zaključuje kategorizacija kmetijskih zemljišč, ki so razvrščena v osem kategorij. V prvo spadajo zemljišča z največjimi možnostmi za kmetijsko izrabo. V zadnjo so uvrščena pozidana zemljišča itd., torej tla, ki niso več kmetijska.

Poleg besedila vsebuje komentar še vrsto tabel, kjer so razvrščene pedosistemske in kartografske enote, opisi profilov in obilica podatkov, dobljenih na terenu in s pomočjo laboratorijskih analiz. Posebej so grafično in z besedami prikazane tudi tri pedosekvice, značilne za posamezne dele obravnavanega ozemlja. Vse to prispeva k popolnejši osvetlitvi lastnosti in značilnosti pedoloških potez Severovzhodne Slovenije.

Izid nove pedološke karte in njenega komentarja je pomemben tako za kmetijstvo, kakor tudi širše strokovno in znanstveno, saj kaže na visoko raven proučevanja, ki so ga dosegli slovenski pedologi. Želimo si, da bi kmalu sledili še drugi listi s komentarji vred.

F. Lovrenčak

Janez Bogataj, Mlinarji in žagarji v dolini zgornje Krke, Novo mesto 1982, strani 181.

O tej etnološki raziskavi, ki je objavljena magistrska naloga, je vredno poročati iz več razlogov, čeprav gre pri tem za zamudo. Prvi razlog je že uvodni del knjige, kjer avtor pojasnjuje usmeritev sodobne slovenske etnologije. Zaradi nje sta si etnologija in geografija bližji kot prej, saj se ne le stikata, temveč ponekod tudi prepletata. Tem vprašanjem bi kazalo posvetiti posebno pozornost, nemara kar s posvetom obeh strok. Nakazane teoretske in druge poglede skuša študija, kar je posebno pomembno, tudi uresničiti. O njej pa poročamo tudi zaradi tega, ker se z mlini in žagami ukvarja tudi naša stroka.

Medtem ko geografi govorimo o mlinih in žagah, govorijo etnologi o njihovih ljudeh, kar nikakor ni naključje. Če nam mlini pomenijo gospodarsko obliko in element kulturne pokrajine, gre Bogataju predvsem za proučevanje načina življenja mlinarjev kot družbene skupine in za prikaz njihove kulture, povezane z delovnim procesom, in sicer v njeni tipičnosti. V študiji je temu podrejeno vse drugo, med drugim tudi osvetlitev širših razmer, kar je prikazano v drugem in zlasti tretjem poglavju (Dolina zgornje Krke — gospodarski in družbeni pogoji, pomembni za opredeljevanje mlinarstva in žagarstva v tem prostoru). Geografskemu gledanju je to poglavje najbližje (npr. prikazi depopulacije in deagrarizacije, dnevna migracija delovne